

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/83/2022
Identifikačné číslo spisu:	5620200856
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5620200856.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. D.B., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. P., A.G. T.. Y. X. XXXX/XX, proti žalovanému O. O.E., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. P., Y. XX/XX, zastúpenému spoločnosťou V4 Legal, s.r.o., so sídlom V. Tvrdeho 4, Žilina, IČO: 36 858 820, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp.zn. 11C/10/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. septembra 2021 sp.zn. 7Co/82/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. decembra 2020 č. k. 11C/10/2020-123 vyhovel žalobe na určenie, že žalobkyňa je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/2-ice k pomeru celku k nehnuteľnosti vedenej na Okresnom úrade Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, na LV č. XXXX, k.ú. D. P., a to bytu č. XX, nachádzajúci sa vo vchode č. XX na prízemí obytného domu súpisné č. XXXX, postaveného na pozemku KN-C parcele č. XXXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 948 m² spolu s podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na príslušenstve o veľkosti 8310/44958-in (výrok I.). Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% podľa § 255 ods. 1 CSP (výrok II.).

1.1 Vykonaným dokazovaním zistil, že strany sporu dňa 06.10.2017 uzatvorili kúpnu zmluvu, ktorou žalovaný previedol na žalobkyňu spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1-ice k označenému bytu spolu s podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach a na príslušenstve bytu. V čl. III. sa zmluvné strany dohodli na kúpnej cene vo výške 14 900,- eur, ktorá bude uhradená predávajúcemu v hotovosti pred podpisom tejto zmluvy, pričom predávajúci svojím podpisom na tejto kúpnej zmluve potvrdzuje prevzatie dohodnutej kúpnej ceny. V čl. V. sa zmluvné strany dohodli na oprávnení žalovaného ako predávajúceho odstúpiť od kúpnej zmluvy, okrem iného, aj z dôvodu, ak zo strany kupujúcej nedôjde k vyplateniu celej dohodnutej kúpnej ceny. Listom zo dňa 23.10.2019 žalovaný oznámil žalobkyni, že odstupuje od kúpnej zmluvy zo dňa 06.10.2017 z dôvodu porušenia zmluvnej povinnosti kupujúcej

zaplatiť predávajúcemu pred podpisom kúpnej zmluvy celú dohodnutú kúpnu cenu podľa čl. III. zmluvy. Z výpisu z LV č. XXXX k.ú. D. P. vyplýva, že predmetné odstúpenie od kúpnej zmluvy žalovaný doručil Okresnému úradu Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, ktorý ho eviduje pod č. Z 3470/2019. Žalovaný odstúpil od kúpnej zmluvy z dôvodu, že nemala byť zaplatená dohodnutá kúpna cena, pričom v konaní poukazoval aj na neplatnosť zmluvy, tvrdiac, že vznikajú značné pochybnosti o jeho slobodnej a vážnej vôli scudzitiť predmet kúpy, keď konal pod psychickým tlakom a úmyslom žalobkyne bolo nezaplatiť dohodnutú kúpnu cenu, čo spôsobuje neplatnosť simulovaného právneho úkonu.

1.2 Na základe vykonaného dokazovania, výsluchom strán sporu, svedkov a oboznámením sa so všetkými zistenými skutočnosťami dospel k záveru, že ani jeden z uvádzaných dôvodov neplatnosti zmluvy zo strany žalovaného nebol v konaní preukázaný. Ak by strany sporu skutočne nechceli, aby žalovaný previedol spoluvlastnícky podiel k bytu odplatne, ako to žalovaný tvrdil v konaní a ako sa mal podľa jeho výpovede vyjadriť pred svedkyňou U. N. Ď., nemohol platne odstúpiť od kúpnej zmluvy, ktorá je, ako sám tvrdí, absolútne neplatnou. Práve naopak, tým, že žalovaný písomne odstúpil od kúpnej zmluvy, naviac zastúpený právnu zástupkyňou, nasvedčuje tomu, že sám považoval kúpnu zmluvu za platnú, inak by sa domáhal vrátenia daru, vychádzajúc z jeho tvrdenia, že kúpna zmluva je simulovaným právnym úkonom, ktorým sa zastierala darovacia zmluva, keďže k prevodu spoluvlastníckeho podielu podľa jeho tvrdenia došlo bezodplatne. Taktiež nebolo preukázané tvrdenie žalovaného o nedostatku jeho vôle uzavrieť kúpnu zmluvu slobodne a vážne. V takom prípade by sa žalobca domáhal uplatnenia vlastníckeho práva na základe podania žaloby o určenie vlastníctva vo vzťahu k spoluvlastníckemu podielu žalovanej. Ani zo skutkových zistení na základe výsledkov vykonaného dokazovania nemožno vyvodiť záver, že by žalovaný previedol spoluvlastnícky podiel k žalovanej nehnuteľnosti na základe psychického nátlaku žalobkyne. Ak už strany sporu opätovne viedli spoločný život, logicky nemožno uvažovať o nátlaku zo strany žalobkyne, ktorým by podmieňovala obnovenie spolužitia nadobudnutím podielu na byte. Naopak, z výpovedí strán sporu, ako aj svedkov, nepochybne vyplýva, že iniciátorom uzatvorenia zmluvy bol výhradne žalovaný, ktorý prostredníctvom tretej osoby - svedka F. F., zabezpečil advokátku U. N. Ď., s ktorou opakovane konzultoval možnosť uzatvorenia zmluvy. Uvedené skôr nasvedčuje teda tomu, že žalovaný konal premyslene, s plným vedomím o následkoch svojho konania.

1.3 Pri posudzovaní námietky žalovaného a sporu medzi stranami, či došlo k zaplateniu dohodnutej kúpnej ceny, pri konflikte dvoch protichodných tvrdení pri vyhodnocovaní dôkaznej situácie nezostávalo nič iné, len sa prikloniť k tomu tvrdeniu, ktoré je podporené dôkazmi a v spojení s nimi vyznieva pravdepodobnejšie a dôveryhodnejšie. V čl. III. zmluvy žalovaný jednoznačne potvrdil, že prevzal dohodnutú kúpnu cenu pred podpisom zmluvy, tvrdenie, že sa jednalo len o nejakú formalitu v zmluve, považoval za nedostatočné. Taktiež nemal dôvod neveriť výpovediam rodičov žalobkyne, ktoré sa v podstatných častiach zhodovali s výpoveďou a tvrdeniami žalobkyne. Nepovažoval za dôvodné vypočuť ako svedkyňu v spore U. N. P., advokátku, ktorá žalovaného zastupovala vo veci starostlivosti o maloleté deti na Okresnom súde Zvolen, keďže táto mohla vypovedať iba o skutočnostiach, ktoré jej oznámil žalovaný a pokiaľ by žalovaný disponoval peňažnou sumou z predaja spoluvlastníckeho podielu k bytu, bolo by to netaktické spomínať v konaní o jeho podanom návrhu na zníženie výživného. K výsluchu svedka - brata žalovaného Q. O. nedošlo v dôsledku toho, že v čase pandemickej situácie sa tento nachádzal v zahraničí, jeho účasť sa súdu nepodarilo zabezpečiť, pričom, keďže tento nebol prítomný ani pri jednej z kľúčových udalostí medzi stranami sporu, jeho prípadná výpoveď by viac svetla k uzatváraniu kúpnej zmluvy a ku zaplateniu kúpnej ceny nepriniesla. Na základe uvedeného dospel k záveru, že odstúpenie žalovaného od kúpnej zmluvy zo dňa 23.10.2019 je nedôvodné a žalobe na určenie vlastníckeho práva vyhovel.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 29. septembra 2021 sp.zn. 7Co/82/2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny a žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Ako vyplýva z bodu 12. odôvodnenia rozsudku súdu prvej

inštancie, dôvodom podania žaloby na určenie vlastníckeho práva bola skutočnosť, že listom zo dňa 23.10.2019 - adresovaný Okresnému úradu Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, žalobca v zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka odstúpil od uzatvorenej kúpnej zmluvy zo dňa 06.10.2017 podľa čl. V. tejto zmluvy. Odstúpenie od zmluvy je jednostranný adresovaný právny úkon, ktorého účinky nastávajú jeho doručením do dispozičnej sféry druhej zmluvnej strany. Pre nastúpenie právnych účinkov odstúpenia od zmluvy sa nevyžaduje súhlas adresáta, ani rozhodnutie súdu. Keďže správa katastra nie je oprávnená posudzovať platnosť odstúpenia od zmluvy ani ako predbežnú otázku, musí sa táto skutočnosť prejavíť v jej postupe v záznamovom konaní pri odstúpení od zmluvy (§ 34 ods. 2 Katastrálneho zákona) v tom, že ak druhý účastník spochybní platnosť odstúpenia od zmluvy, mala by ho správa katastra vyzvať, aby v určitej lehote podal na súd príslušnú žalobu (§ 137 písm. c) CSP) s poučením, že pokiaľ tak neurobí, bude to vyhodnotené ako akceptácia platnosti vykonaného odstúpenia od zmluvy. Odvolací súd považoval za vhodné a účelne učený nástroj odstránenia spornosti práva alebo neistoty žalobkyne v jej právnom vzťahu, podaním žaloby na určenie vlastníckeho práva. Ak totiž žalovaný vykonal jednostranný adresovaný úkon - odstúpenie od zmluvy, u ktorého nastali aj vecnoprávne účinky, podanie žaloby o určenie vlastníckeho práva je jediným právnym prostriedkom, na základe ktorého žalobkyňa mohla odstrániť spornosť tvrdeného vlastníckeho práva aj vzhľadom na možný postup Okresného úradu - odbor katastra v dôsledku odstúpenia od zmluvy, podľa § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona. Práve pre postup žalovaného, ktorý dňa 23.10.2019 odstúpil od kúpnej zmluvy, bolo dôsledkom toho, že žalobkyňa sa musela domáhať určenia vlastníckeho práva k prevádzanému spoluvlastníckemu podielu k nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy, na základe určovacej žaloby o určenie vlastníckeho práva. Kontraproduktívne a rozporuplne potom vyznievajú tvrdenia (obrana) žalovaného v konaní, vo vzťahu k uzavretiu kúpnej zmluvy na jednej strane tvrdiac o nedostatku jeho slobodnej a vážnej vôle podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že by sa malo jednať o zastretie iného právneho úkonu podľa § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže kúpna cena v zmysle čl. III. kúpnej zmluvy zo dňa 06.10.2017 žalobkyňou ako kupujúcou nebola vôbec ani vyplatená, keď na strane druhej adresoval Okresnému úradu Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, úkon odstúpenia od zmluvy, ktorý ho eviduje pod č. Z 3740/2019, zároveň vychádzajúc z toho, že od kúpnej zmluvy ako právneho úkonu v zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka je možné odstúpiť len ako u platného právneho úkonu.

2.1 V podrobnostiach odvolací súd poukázal aj na ďalšie výsledky vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie, najmä, že iniciátorom uzavretia písomnej kúpnej zmluvy bol žalovaný, ktorý prostredníctvom svojho známeho dal pripraviť kúpnu zmluvu advokátskej kancelárii advokátky U.. N. Ď. tak, ako to aj vyplýva z výpovede žalovaného, konštatované v bode 6. odôvodnenia, ako aj zo svedeckej výpovede U.. N. Ď., konštatované v bode 9. odôvodnenia, z ktorých potom súd prvej inštancie správne vyvodil (v bodoch 14. až 18. odôvodnenia), že žalovaný uvádzané tvrdenia o neplatnosti kúpnej zmluvy, o uzavretí simulovaného právneho úkonu, vo vzťahu k daným okolnostiam prejednávanej veci, nepreukázal. Vzhľadom na skutkové zistenia súdu prvej inštancie nepovažoval odvolací súd za dôvodnú odvolaciu námietku žalovaného, že boli porušené jeho procesné práva pokiaľ súd prvej inštancie nevykonával dôkaz výsluchom svedkov - U.. N. P., advokátky (vo vzťahu k skutočnostiam, keď táto zastupovala žalovaného v poručenskom konaní) a jeho brata Q.. O., keďže už doterajšie výsledky vykonaného dokazovania dávali podklad k tomu, aby súd prvej inštancie žalobe žalobkyne na určenie vlastníckeho práva vyhovel.

Na základe vyššie uvedených skutočností, keďže súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav, na základe ktorých správne posúdil dôvodnosť podanej žaloby na určenie vlastníckeho práva vo vzťahu k obsahu a účelu podanej žaloby, ako aj k tvrdeným okolnostiam na strane žalovaného, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a úspešnej žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom, navrhujúc jeho zrušenie, ako aj zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenie veci súdu prvej inštancie. Odvolací súd „obišiel“ odvolací dôvod spočívajúci vo vykonaní dôkazu bez zbavenia mlčanlivosti vypočúvaného svedka - advokátky U.. Ď., bol teda vykonaný a použitý dôkaz nezadovážený zákonom predpokladaným

spôsobom v zmysle § 203 ods. 2 CSP. Odvolací súd na tento zásadný odvolací dôvod nereflektoval, dokonca v odôvodnení ani len jednou vetou svoj názor na tému nezbavenia mlčanlivosti vylúčaného advokáta nedal žiadne vysvetlenie, jeho rozhodnutie preto nezodpovedá štandardom kladeným na rozhodnutie odvolacieho súdu, nakoľko sa jednalo o zásadnú otázku vo vzťahu k aplikácii procesných noriem a riadneho procesu. Súd prvej inštancie vykonal výsluch advokátky U. Ď. na pojednávaní 04.12.2020, ktorá zastupovala obe sporové strany pri kúpnej zmluve a aj následnom katastrálnom konaní (čl. VIII zmluvy), súd preto mal postupovať podľa § 203 CSP a teda túto svedkyňu mali obe sporové strany zbaviť mlčanlivosti pred jej výsluchom, čo sa nestalo, pretože žalobkyňa svedkyňu U. Ď. nezbavila mlčanlivosti a súd stranu žalobkyne o to ani nepožiadala. Potom výsluch ad generalia realizovaný súdom, ako aj ad specialia sporovými stranami je procesne neakceptovateľný a musí byť za splnenia zákonných podmienok opätovne vykonaný súdom prvej inštancie.

3.1 Ustálená prax dovolacieho súdu je daná aj nižšie uvedenými rozhodnutiami: a) uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. februára 2010, sp. zn. 4 Cdo 13/2009, b) rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. februára 2012, sp. zn. 1 Cdo 48/2010, c) rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006, d) rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 56/2003 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 48/2004. Podľa dovolateľa došlo vo veci k nesprávnym zisteniam majúcich za následok nesprávne právne posúdenie veci. Moment faktického odovzdania peňazí kúpnej ceny je niečo neurčité, čo s ohľadom na textáciu zmluvy, dátum i podpis žalovaného nemožno považovať za iné, než svojvôľu pri výklade niektorých ustanovení zmluvy bez celého kontextu. Medzi najzásadnejšie nesprávne posúdenie patrí okolnosť, či súdu predložená zmluva je „formálnou“ a teda akousi univerzálnou predtlačou, alebo „materiálnou“, teda výsledok jednoznačných dojednaní sporových strán (teda výsledok individualizácie). Súd nižších inštancií konštatujú, že podľa zmluvy došlo k úhrade kúpnej ceny. Žalovaný však poukazuje na celé textácie v zmluve a dôraz dáva na rozhodujúce pasáže, ku ktorým súdy nižších inštancií nedali žiadnu odpoveď a ani sa s nimi právne nevyporiadali, poukazujúc na čl. III a čl. V zmluvy a ich vnútornú rozpornosť. Z uvedeného je jasné, že k reálnemu odovzdaniu peňazí malo dôjsť až po podpise tejto zmluvy. Potom vzhľadom na tento fakt a absenciu akéhokoľvek relevantného dokladu (napr. príjmový doklad) sa súdy nižších inštancií stotožnili s tvrdením žalobkyne, že kúpnu cenu uhradila, hoci toto jej tvrdenie žalovaný poprel a iný priamy dôkaz nejestvoval. Preto by v tomto smere nemal súd dôkazné bremeno prenášať len jednostranne na žalovaného (ten tvrdí, že kúpnu cenu neobdržal a teda negatívne tvrdenie sa dokazovať nedá), ale zaťažiť týmto dôkazným tvrdením žalobkyňu - tá totiž žiadny priamy dôkaz o uhradení kúpnej ceny súdu nepredložila a odvolávala sa len na znenie zmluvy, ktoré je rozporuplné. Odvolací súd konal v rozpore s ustálenou judikatúrou, keď napriek odvolaniu žalovaného akceptoval stav, že posúdil ako neunesenie dôkazného bremena negatívne tvrdenie žalovaného. Pritom platí podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR z 24. februára 2010, sp. zn. 4 Cdo 13/2009, že pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho - ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje.

3.2 Naliehavý právny záujem na určovacej žalobe žalobkyne nie je daný; keď právny úkon, ktorý založil možnosť zmeny zápisu v katastri nehnuteľností, bol odstúpenie od zmluvy. Žaloba mala smerovať k právnomu úkonu odstúpenia od zmluvy, pretože určenie vlastníckeho práva je rozsahovo širší predmet sporu, ktorý bolo možné jednoznačne a definitívne vyriešiť neplatnosťou odstúpenia; takto ostala otvorená otázka (ne)platnosti odstúpenia od zmluvy, ktorá mala byť jednoznačne vyriešená (či už ako otázka prejudiciálna) a následne by výrok takéhoto rozhodnutia bol relevantný podklad pre kataster nehnuteľností. Žalobkyňa v čase podania žaloby a aj v čase rozhodovania súdov bola v katastri nehnuteľností zapísaná ako vlastníčka a preto takéto požadované určenie nebolo na mieste. Uvedené korešponduje aj s názormi judikatúry, keď napr. ZSP 4/2003 str. 103 - Ak je žalovaný odporca zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľnosti, má navrhovateľ naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva, lebo také rozhodnutie súdu môže byť aj podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností. ZSP 59/97 č. 6 - v prípade platného odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ak dôjde k sporu, je na strane predávajúceho z kúpnej zmluvy daný naliehavý právny záujem na tom, aby súd rozsudkom určil, že po zániku právneho vzťahu z kúpnej zmluvy je opäť vlastníkom nehnuteľnosti, ktorú kúpnu zmluvou previedol na kupujúceho. Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. februára 2012, sp. zn. 1 Cdo 48/2010: Predpokladom (podmienkou) platnosti a účinnosti hmotnoprávneho úkonu odstúpenia od zmluvy (§ 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka) smerujúceho k

právnemu dôsledku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorým je zrušenie zmluvy, je, že zmluva, ku ktorej sa odstúpenie vzťahuje, nie je absolútne neplatnou; inak je odstúpenie od zmluvy neplatné pre rozpor so zákonom. Hodno pripomenúť, že už v minulosti judikatúra (porovnaj R 22/1976) v spojitosti s touto problematikou predsa poukázala, že odstúpiť možno iba od zmluvy, ktorá bola uzatvorená platne, a Najvyšší súd Slovenskej republiky to opäť zopakoval, keď v uznesení z 30. júna 2009 sp. zn. 4 Cdo 111/2008 zdôraznil, že „v konaní o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy treba ako predbežnú otázku riešiť otázku jej platnosti, pretože odstúpiť možno len od platnej zmluvy". Takisto naliehavý právny záujem je daný vtedy, ak žalovaný je vlastníkom zapísaným v katastri k predmetu sporu, zatiaľ čo v tomto prípade požadované určenie žalobkyni patrilo v čase podania žaloby. Vid' napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 56/2003 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 48/2004.

4. Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedla, že ho považuje za nedôvodné, preto ho navrhuje zamietnuť. K procesnému pochybeniu a nezbaveniu mlčanlivosti svedkyne advokátky U. N. Ď. uviedla, že nešlo o povinnosť ale o právo žalobkyne zbaviť ju mlčanlivosti, svedkyňa bola v spore riadne vypočutá a preto nevidí zmysel v tom, aby sa jej výsluch opakoval, neuviedla by žiadne iné skutočnosti než tie, ktoré už uviedla. Súdny nižších inštancií rozhodli vecne správne, zo znenia predmetnej kúpnej zmluvy, ktorú žalovaný podpísal, je jednoznačne zrejmé, že svojím podpisom potvrdil aj prevzatie kúpnej ceny. Zo strany žalovaného ide o účelové podanie a naťahovanie času.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021), nie strany sporu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolaateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sú nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Dovolateľ namietal, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné, odvolací dôvod nereflektoval na zásadný odvolací argument, v odôvodnení ani len jednou vetou nedal žiadne vysvetlenie na tému nezbavenia mlčanlivosti vyslúchaného advokáta.

13. K tejto námietke dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil odvolací súd. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil a zaoberal sa všetkými podstatnými odvolacími argumentami strán (porovnaj aj body 7 - 17 rozhodnutia odvolacieho súdu), žalovanému ako odvolateľovi dal dostatočnú odpoveď na všetky podstatné odvolacie námietky. Skutočnosť, že dovolateľ sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP totiž nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

14. Je pravda, že odvolací súd nereagoval špecifickou odpoveďou na časť odvolacej argumentácie týkajúcej sa procesného pochybenia súdu prvej inštancie v tom, že svedkyňa U.. N. Ď., advokátka, nebola v súlade s ust. § 203 CSP zbavená mlčanlivosti aj zo strany žalobkyne, dovolací súd však takýto nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nepovažuje za natoľko závažný, aby konštatoval porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces. Povinnosťou odvolacieho súdu nie je reagovať na úplne všetky námietky a argumenty vznesené odvolateľom, ale len na tie podstatné. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu dáva dostatočné odpovede na podstatu odvolacej argumentácie žalovaného, ktorý namietal predovšetkým nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) CSP, odvolací súd sa tejto zásadnej odvolacej námietke venoval v bodoch 8 - 14 odôvodnenia. Odvolací súd sa dostatočne jasne vyjadril aj k žalovaným namietaným otázkam aplikácie ust. § 37 ods. 1, § 41a ods. 2, § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, posúdiac platnosť odstúpenia od zmluvy, ako aj platnosť predmetnej kúpnej zmluvy, vyhodnotiac výsledky dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie (body 14 - 15 odôvodnenia). Odvolací súd reagoval aj na námietku odvolateľa, ktorý namietal nevykonanie dokazovania výsluchom svedkov - advokátky U.. N. P. a brata žalovaného Q.. O. (bod 16 odôvodnenia).

15. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

16. Dovolací súd akcentuje, že pre naplnenie zmätočnostnej vady podľa § 420 písm. f) CSP je

nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nie každé procesné pochybenie má vždy za následok porušenie práva na spravodlivý proces s nevyhnutnosťou zrušenia celého rozhodnutia. Je súčasťou doktríny i súdnej praxe, že nestačí spravidla jedna izolovaná vada na uplatnenie dovolania. Nevyhnutnou podmienkou, aby rozhodnutie odvolacieho súdu pri dovolacom prieskume obstálo je, aby ako celok vykazovalo znaky spravodlivosti (7 Cdo 27/2019, 2 Cdo 44/2020).

17. Nie je zrejmé, či a ako dovolateľom namietaná nesprávnosť pri zbavení mlčanlivosti svedkyne U. N. Ď. viedla k ujme na právach dovolateľa, ten totiž pri konštatovaní nesprávnosti procesného postupu súdu prvej inštancie nedeclaroval vznik žiadnej konkrétnej ujmy. Nepostačujúcim je všeobecné konštatovanie v dovolaní, že toto procesné pochybenie zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Preukázanie (existencia) konkrétnej ujmy na právach dovolateľa je podmienkou úspešného uplatnenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, tiež posúdenia intenzity zásahu do práva na spravodlivý proces dovolacím súdom.

18. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že pred súdom prvej inštancie bola ako svedkyňa vypočutá advokátka U. N. Ď. (ďalej aj „svedkyňa“), ktorá žalovanému poskytovala právne služby súvisiace s uzavretím predmetnej kúpnej zmluvy a následným katastrálnym konaním. Samotná svedkyňa pred výsluchom upozornila na to, že je potrebné, aby ju zbavil mlčanlivosti žalovaný ako jej klient, čo sa aj uskutočnilo, žalovaný svedkyňu zbavil mlčanlivosti. Zo správania svedkyne možno usudzovať, že sa necítila byť viazaná mlčanlivosťou aj zo strany žalobkyne a zrejme ani súd prvej inštancie nepovažoval za dôvodné, aby svedkyňu zbavila mlčanlivosti aj žalobkyňa. Žalobkyňa, ktorá sa mohla cítiť dotknutá porušením svojich procesných práv, nenamietala, že svedkyňu nezbavila mlčanlivosti, takúto námietku pri výsluchu nevzniesol ani žalovaný. Zo skutkových okolností vyplynulo, že svedkyňa ako advokátka poskytovala právne služby súvisiace s uzavretím predmetnej kúpnej zmluvy a následným katastrálnym konaním žalovanému, zo strany žalobkyne bola na základe predmetnej kúpnej zmluvy splnomocnená len na zastupovanie v katastrálnom konaní. Dovolací súd preto dospel k záveru, že hoci by bolo na mieste uvažovať nad povinnosťou zbavenia mlčanlivosti svedkyne aj zo strany žalobkyne, vyššie uvedené okolnosti prejednávanej veci smerujú k záveru, že v danom prípade nedošlo v procese dokazovania k takému podstatnému porušeniu procesných pravidiel, ktoré by odôvodňovalo konštatovanie nezákonnosti dôkazu vykonaného výsluchom svedkyne, ani konštatovanie o takom nesprávnom procesnom postupe, ktorý by žalovanému ako procesnej strane znemožnil uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Žalovaný preto neopodstatnene namietal existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a v nezbavení mlčanlivosti svedkyne. Dovolací súd preto uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil.

20. Dovolací súd ďalej pristúpil k posúdeniu, či prípustnosť dovolania žalovaného vyplýva z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako ho označil dovolateľ, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (por. sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017, 9 Cdo/72/2020).

22. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

24. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/ CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

25. Dovolateľ ako prvé namietal odklon od uznesenia Najvyššieho súdu SR z 24. februára 2010, sp. zn. 4 Cdo 13/2009, v ktorom najvyšší súd vyslovil záver, že pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje.

26. Rozhodnutie súdu prvej inštancie, potvrdené ako vecne správne odvolacím súdom, bolo založené na vyriešení spornej otázky, či došlo k zaplateniu kúpnej ceny na základe predmetnej kúpnej zmluvy, pričom súd prvej inštancie, zhodne s dovolateľom citovaným rozhodnutím sp. zn. 4 Cdo 13/2009, vychádzal z toho, že žalovaný nemôže preukazovať niečo, čo tvrdí, že sa nestalo. Súd prvej inštancie podrobne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a odôvodnil svoj právny záver o platnosti predmetnej kúpnej zmluvy, ako aj o preukázaní zaplatenia kúpnej ceny, a z toho vyplývajúce záver o neplatnosti odstúpenia od zmluvy zo strany žalovaného (body 16 - 17 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), s ktorými závermi sa stotožnil aj odvolací súd. Nemožno preto konštatovať, že by rozhodnutie súdov nižších inštancií bolo založené na porušení negatívnej dôkaznej teórie, t.j. na závere, že žalovaný nepreukázal nevyplatenie kúpnej ceny.

27. Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti namieta proces dokazovania a hodnotenie dôkazov zo strany súdov nižších inštancií, dovolací súd zdôrazňuje, že nie je treťou inštanciou, a preto sa pred ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Namietaním nesprávnosti skutkových zistení na základe vykonaného dokazovania nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Otázky, čo bolo alebo nebolo obsahom zmluvy, resp. či bola alebo nebola zaplatená kúpna cena, sú otázkami skutkovými a nie právnymi, a preto nemôžu byť predmetom dovolacieho prieskumu nesprávneho právneho posúdenia veci.

28. Dovolací súd už vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. sp. zn. 8 Cdo 115/2017, 8 Cdo 140/2018, 4 Cdo 38/2019, 9 Cdo 260/2021) vysvetlil, že o otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, teda bremeno procesnej zodpovednosti za to, že v civilnom spore bude môcť súd pre dostatok potrebných skutkových poznatkov rozhodnúť v prospech strany. Významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 CSP je to, že ide o právnu otázku. Aj za účinnosti CSP je opodstatnené konštatovanie, že právna otázka

je otázka významná nielen pre tú-ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky a judikatórnej činnosti najvyššieho súdu, úlohou ktorého je zjednocovať rozhodovanie všeobecných súdov (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Je to dané zámerom, aby sa vyriešením takejto otázky prispelo k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Posúdenie otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolnostiach, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné.

29. Právnou otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka, kto je v danom spore nositeľom dôkazného bremena. Pre zodpovedanie tejto otázky je totiž rozhodujúca hmotnoprávna úprava vzťahu, z ktorého žalobca vyvodzuje svoje právo alebo povinnosť žalovaného. Dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu, v ktorého záujme je preukázanie pravdivosti ním tvrdených skutočností, zakladajúcich ním tvrdené právo. Na druhej strane žalovaného zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní skutočností, ktoré vylučujú existenciu uplatňovaného práva, ak jeho existenciu žalobca preukázal (por. sp. zn. 2 Cdo 256/2012, 8 Cdo 140/2018, 9 Cdo 260/2021).

30. Dovolateľ ďalej namietal nesprávnosť právneho posúdenia otázky prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP a namietaný odklon od nasledovných rozhodnutí:

30.1 ZSP 4/2003 str. 103, 1 Cdo 56/2003 - Ak je žalovaný odporca zapísaný v katastri nehnuteľnosti ako vlastník nehnuteľnosti, má navrhovateľ naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva, lebo také rozhodnutie súdu môže byť aj podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neznamena odklon od vysloveného právneho záveru, nakoľko v posudzovanom spore súd vychádzal zo stavu, keď žalobkyňa je v katastri nehnuteľností zapísaná ako vlastníčka predmetných nehnuteľností, pričom žalovaný doručil katastru nehnuteľností oznámenie o odstúpení od kúpnej zmluvy. Jedná sa teda o presne opačnú situáciu ako v citovanom rozhodnutí, v ktorom je v katastri nehnuteľností zapísaný ako vlastník žalovaný a žalobca chce určovacou žalobou docieľiť zmenu tohto zápisu. Z citovaného rozhodnutia nemožno bez ďalšieho a contrario vyvodiť, že určovacia žaloba je prípustná len vtedy, ak ju podáva žalobca preukazujúci svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti proti žalovanému ako zapísanému vlastníčkovi dotknutej nehnuteľnosti. Podstatné je vždy posúdenie, či konkrétna určovacia žaloba odstráni spornosť vlastníctva medzi sporovými stranami. Súd nižších inštancií odôvodnili prípustnosť žalobkyňou podanej určovacej žaloby práve na tom základe, že žalovaný ako predávajúci doručil správe katastra oznámenie o odstúpení od zmluvy, ktoré ako jednostranný právny úkon nadobúda účinnosť dorúčením do dispozičnej sféry druhej zmluvnej strany (t.j. žalobkyne), zároveň správa katastra nie je oprávnená posudzovať platnosť odstúpenia od zmluvy, preto súd správne považoval za vhodné a účelne učený nástroj odstránenia spornosti správa alebo neistoty žalobkyne podanie žaloby o určenie vlastníckeho práva, pričom otázka platnosti odstúpenia od zmluvy je posudzovaná ako predbežná otázka.

30.2 ZSP 59/97 č. 6, 3 Cdo 151/1996 - V prípade platného odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ak dôjde k sporu, je na strane predávajúceho z kúpnej zmluvy daný naliehavý právny záujem na tom, aby súd rozsudkom určil, že po zániku právneho vzťahu z kúpnej zmluvy je opäť vlastníkom nehnuteľnosti, ktorú kúpnu zmluvou previedol na kupujúceho. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neznamena odklon od vysloveného právneho záveru, nakoľko v posudzovanom spore súd vychádzal zo stavu, keď žalobkyňa ako kupujúca určovacou žalobou reagovala na odstúpenie od zmluvy zo strany žalovaného ako predávajúceho. V zmysle citovaného rozhodnutia by mal aj žalovaný ako predávajúci naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, ak by sa v dôsledku platného odstúpenia od zmluvy z jeho strany domáhal určenia vlastníctva vo svoj prospech. Z tohto rozhodnutia však nijako nevyplýva, že žalobkyňa na určovacej žalobe naliehavý právny záujem nemá.

30.3 Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. februára 2012, sp. zn. 1 Cdo 48/2010: Predpokladom (podmienkou) platnosti a účinnosti hmotnoprávneho úkonu odstúpenia od zmluvy (§ 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka) smerujúceho k právnemu dôsledku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka,

ktorým je zrušenie zmluvy, je, že zmluva, ku ktorej sa odstúpenie vzťahuje, nie je absolútne neplatnou; inak je odstúpenie od zmluvy neplatné pre rozpor so zákonom. Judikatúra (porovnaj R 22/1976) v spojitosti s touto problematikou poukázala, že odstúpiť možno iba od zmluvy, ktorá bola uzatvorená platne. Najvyšší súd v uznesení z 30. júna 2009 sp. zn. 4 Cdo 111/2008 zdôraznil, že „v konaní o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy treba ako predbežnú otázku riešiť otázku jej platnosti, pretože odstúpiť možno len od platnej zmluvy“. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neznamená odklon od vysloveného právneho záveru, nakoľko v posudzovanom spore odvolací súd konštatoval rovnaký právny záver: „...od kúpnej zmluvy ako právneho úkonu v zmysle § 48 ods. 2 OZ je možné odstúpiť len ako u platného právneho úkonu.“ (posledná veta bodu 14 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

30.4 Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18. júna 2007, sp. zn. 1 Cdo 91/2006 - v tomto spore najvyšší súd konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmlúv, ktorých predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, so záverom, že je potrebné žalovať určenie vlastníctva. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu neznamená odklon od vysloveného právneho záveru, nakoľko v posudzovanom spore nebolo predmetom posudzovania určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ale predmetom sporu bolo určenia vlastníctva.

31. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa sudy nižších inštancií neodklonili od všeobecnej charakteristiky pojmu „naliehavý právny záujem“, ani od právnych záverov vyjadrených vo vyššie označených rozhodnutiach najvyššieho súdu; predpoklady pre posúdenie dôvodnosti použitia určovacej žaloby z hľadiska existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ CSP nevyložili odlišne, prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP preto nie je daná.

32. Dovolací súd preto dovolanie žalovaného v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

33. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.